

KORONAVÍRUS: VILÁGJÁRVÁNYBÓL VILÁGVÁLSÁG LEHET

LX. ÉVFOLYAM, 2020 3. SZÁM

Lakatos Péter, Gablini Gábor, Gál Pál Zoltán, Házi Zoltán, Horváth Miklós, Koji László, Orosz Csaba és Vértés András helyzetjelentése a Covid-19 hazai hatásairól, nemzetközi összefüggésekkel

3. oldal

Az MGYOSZ javaslatai a gazdasági válság kezelésére

11. oldal

**Mindenki másként csinálja
- nemzetközi példák a világjárvány kezelésére**

16. oldal

TARTALOM

TARTALOM

KOMMENTÁR

Lakatos Péter: A koronavírus hatása, három időhorizonton **3.**

FÓKUSZBAN

Így látjuk mi a koronavírus-járvány következményeit

Gablini Gábor: Az irány jó, a tartalom azonban szerény **4.**

Gál Pál Zoltán: Az igazi segítség az lenne, ha a munkahely-védelem jegyében a munkáltatók állásidő-támogatást kapnának a kormánytól **5.**

Házi Zoltán: A korlátozó intézkedések gazdasági következménye erőteljesebben a II. negyedévtől jelentkezik **6.**

Koji László: A járvány gazdasági hatása még felmérhetetlen, de az látszik, nem kezelhető csak vállalati, ágazati szinten **6.**

Dr. Orosz Csaba: Új munkahelyek kreálása sokkal nehezebb és többbe kerül, mint a jelenlegiek „altatása”, majd újraindítása **7.**

Vértes András: Az Economist címlapja szerint a járványkezelés komor választás az élet, a halál, és a gazdaság között **8.**

Horváth Miklós: Dupla válság korába lépünk **9.**

MGYOSZ-HÍREK

Covid-19: Az MGYOSZ javaslati a gazdasági válság kezelésére **11.**

Covid-19: az MGYOSZ bértámogatásra vonatkozó javaslata **12.**

A lapzártá utáni legfrissebb javaslatok, a régiekkel együtt, elolvashatók az MGYOSZ honlapján. www.mgyosz.hu

AKTUÁLIS

Covid-19: a gazdasághoz kapcsolódó kormánydöntések **13.**

KITEKINTŐ

Mindenki másként csinálja (Kormányzati változások a Covid-19 világjárványra az Európai Unióban és az USA-ban) **16.**

Európai Bizottság: ideiglenes keret a COVID-19 járvánnyal kapcsolatos támogatásokhoz **20.**

A MAGYAR GYÁRIPAR az MGYOSZ hivatalos havilapja

Kiadja a Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége

Szerkesztő: Kocsi Ilona

Szerkesztőség:

1054 Budapest, Széchenyi rakpart 3.

Telefon: 06 (1) 474-2041

E-mail: mgyosz@mgyosz.hu

Internet: www.mgyosz.hu

Layout és képszerkesztés: Csávás Viktória

Hirdetésfelvétel: klajko@mgyosz.hu

Telefon: 06 (1) 474-2041

ISSN: 1219-6193

Világjárványból világválság lehet?

Jesztyó a Magyar Gyáripár mostani címlapja: Világjárványból világválság lehet. Ennél azonban sokkal rémisztőbb a The Economist címlapja, melyet **Vértes András**, a GKI elnöke idéz be írásában: „Komor választás az élet, a halál és a gazdaság között” (**8. oldal**). A Magyar Gyáripárban ennyire messzire nem megyünk.

Ez a lap most csak a COVID-19-ről szól. Mint ahogy mindenhol szinte csak erről beszélnek. Nemcsak a pillanatnyi veszteségeket leltározzuk – több ezren már állás nélkül, sok kkv megszűnt, a nagyvállalatok is áldozatokkal tudják áthidalni a nehéz heteket, hónapokat –, de már a hosszú távú hatással is foglalkozni kell. Még talán messze e járvány vége, de akkor már tudni kell, hogyan tovább. **Lakatos Péter**, az MGYOSZ társelnöke a koronavírus hatását három időhorizonton fogalmazza meg. Rövidtávon még lehet tévedni, a második időhorizonton már a megfontoltságnak kell a döntéseket dominálnia, a harmadikon pedig azt kell vizsgálni, milyen lesz a járvány utáni „szép új világ”. „Ezek a kérdések szinte 100%-ban azonosak egy vállalat, vagy egy ország vezetői számára. Itt már az átgondoltságé a főszerep.”

(**3. oldal**)

Az MGYOSZ ott van a „tűzvonalban”. Rendszeres résztvevője a Bártfai-Máger Andrea miniszterasszony vezette, a gazdaság újraindításáért felelős akciócsoportnak, valamint a Varga Mihály miniszter által vezetett pénzügyi akciócsoportoknak. Részt vesz a Pal-

kovics László miniszter által irányított Felső Vezetői Értekezleteken. A Versenyszféra és a Kormány Érdekegyeztető Fóruma (VKF) keretében hetente konzultál a kormánnyal és a szakszervezetekkel a válságkezelési intézkedésekről. Ezekhez az egyeztetésekhez gyűjti folyamatosan a tagoktól azon információkat, javaslatokat, melyeket továbbítva befolyásolhatja a kormányzati intézkedéseket. A cél az, hogy a magyar vállalatok a válságban is működőképesek maradjanak, s amennyire csak lehet, megőrizzék a munkahelyeiket. Vannak már részeredmények. Az MGYOSZ javasolta például azt is, hogy az éves beszámolók és közgyűlések lebonyolításának május 31-i határidejét halasszák későbbi időpontra. Megtörtént. Az új dátum szeptember 30. De több kormányzati intézkedésben visszaköszönnek a szervezet javaslatai. Némelyik nem teljesen a kívánt formában, ezért is fontos a folyamatos konzultáció.

A Magyar Gyáripár mostani számában az MGYOSZ több alelnöke és tagszervezetének vezetője mondja el, hogyan látja a jelenlegi helyzetet, s milyen lépéseket vár a kormányzattól. És nemcsak javasolnak, de segítséget is kínálnak. Ahogy Gablini Gábor, a GÉMOSZ elnöke fogalmazott: „A kormánynak célszerű lenne megfontolni és befogadni a szakmai érdekképviseletektől kapott információkat. Mi ismerjük a reálgazdasági folyamatokat, naponta, közvetlenül szembesülünk a piaccal...” (**4. oldal**)

„A világ működésében az esetleges váratlan, éles változásokat nem könnyű megjósolni. Az azonban egyértelműnek látszik, hogy sok, már korábban a mélyben elindult tendencia hatalmas és tartós lendületet kap.”

Lakatos Péter, a Videoton társ-vezérigazgatója, az MGYOSZ társelnöke

A koronavírus hatása, három időhorizonton

Olyan, mint egy autós pályaverseny: az éles kanyarokban lehet a leginkább előzni, de ez igényli a legnagyobb ügyességet is: időben fékezni, keményen tartani a kocsit a kanyar közepén, és még a kanyar vége előtt a legjobb pillanatban gyorsítani. Annyi különbség azért van, hogy erre a kanyarra nem volt pénteken pályaedzés...

A koronavírus okozta válságra adandó válaszokat három időhorizonton érdemes vizsgálni, legyen szó akár egy vállalatról, akár egy kormányzatról.

- Az elsőben a rövidtávú döntések szerepelnek. Gyors, bátor válaszok, felvállalva a pontatlanság és a hiba lehetőségét. Mikor és kiknek rendelünk el otthoni munkavégzést, milyen kapacitásra állunk át, hol és milyen operatív szabályokat, korlátozásokat vezetünk be a munkahelyen. Mikor rendelik el a kijárási korlátozást, a vendéglátóegységek, plázák új működési módját, a különféle egészségügyi védekezési lépéseket, s ehhez milyen azonnali kormányzati gazdasági lépések (például hitelmozgatórium társulnak).

- A második időtáv, amely a gazdasági válság lefutására, a kibontakozás ütemére és lépéseire fókuszál. U, vagy V esetleg L alakú lesz? Leépítetek? Négynapos munkahetet vezetnek be? Az erős részlegeimet mentem meg és az amúgy is vergődőket bezárom? Kormányzatként a polgárokat közvetlenül támogatom, vagy a munkaadókon keresztül? Normatív szabályokat vezetnek be, vagy a lesza-

kadókat (legyenek ezek természetes, vagy jogi személyek, vagy akár iparágak) igyekszünk megmenteni. Itt már a megfontoltság is szerephez jut, nem csak a reagálóképesség

- A harmadik időhorizonton azt kell vizsgálni, milyen lesz a válság utáni „szép, sőt remélhetőleg szebb új világ”. Hogyan változik meg a világgazdaság szerkezete, melyek a nyelő ágazatok, s melyek lesznek a vesztesek? Hogyan alakulnak át a fogyasztói preferenciák, a nemzetközi munkamegosztás, a szabályozórendszerek? Milyen szegmensekről kell lemondanunk, milyen, a jövőben dinamikusan növekvő területekhez jók az adottságaink? Ezek a kérdések szinte 100%-ban azonosak egy vállalat, vagy egy ország vezetői számára. Itt már az átgondoltsága a főszerep.

A világ működésében az esetleges váratlan, éles változásokat – ha egyáltalán lesznek – nem könnyű megjósolni. Az azonban egyértelműnek látszik, hogy sok, már korábban a mélyben elindult tendencia – mint például a home office, az internetes vásárlások, az elektronikus ügyintézés – növekvő aránya hatalmas és tartós lendületet kap.

A gazdasági válságkezelés szempontjából fontos megkülönböztetni a nemzetközi versenybe ágyazott szektorokat (tradeable sector), és a hazai pályára korlátozódott tevékenységeket. Az utóbbiak esetében a kormányzati lépések nem „versenyeznek” a nemzetközi piacon, a hazai piaci szereplők viszonylatá-

ban normatív a szabályozás. Az első csoport esetében – és itt nemcsak az exportálók, hanem az importtal versenyzők is szerepelnek – a kormányzati intézkedések hosszú távú előnyt vagy hátrányt tudnak jelenteni a nemzetközi versenyben. Ezen a terepen különösen fontos, hogy már elsőre eltalálja a kormányzat az optimális intézkedéscsomagot.

Sokan most azt vizionálják, hogy a válság után az amerikai és európai cégek megpróbálják csökkenteni függésüket Kínától, s inkább visszahoznak néhány gyártást Európába. Természetesen mindenre lesznek példák, de ebben tendenciaként nem hiszek, sőt megijednék tőle. Előre kell nézni, és nem az idő kerekét visszaforgatni, hanem a most kialakuló friss kompetenciákat – legyenek ezek a gyártó világban, vagy a digitális térben és a fizikai szolgáltatásokban – itt meghonosítani, és nem olyan könnyen elengedni, mint ahogy azt korábban, például a félvezetőgyártással tettük. Ha a jelenlegi portfólióban lesz átrendeződés – és valószínűleg lesz –, akkor a kínai gyártók helyére vietnámi, fülöp-szigeteki munkások lépnek, mert egy európai bér – reméljük!!!! – nem lesz az ottanival versenyképes. Nehogy már visszamenjünk oda, ahonnan sikerült elrugaskodnunk! Európa 500 millió ember, jelentős részt magas életszínvonal-elvárásokkal, Kína és Délkelet-Ázsia több, mint 2 milliárd. A mi feladatunk a magasabb értékteremtés felé elmozdulni, figyelve a válság adta lehetőségekre.

Így látjuk mi a koronavírus-járvány gazdasági következményeit

Helyzetértékelés az MGYOSZ alelnökeiktől, tagszervezeteitől

Kétszer ad, ki gyorsan ad - alábbi összeállításunkban sokféle a helyzetértékelés, és a javasolt intézkedések sem egyformák, ám abban szinte mindenki egyetért, hogy e válságban az időnek nagy szerepe van. A kormányzati támogatásnak gyorsan kell érkeznie... Mint ahogy valaki megfogalmazta, halottnak sem sokat ér a pacemaker... Hét vélemény, hét helyzetértékelés, sokféle javaslat az MGYOSZ tagszervezeteitől, alelnökeiktől.

Gablini Gábor: Az irány jó, a tartalom azonban szerény

Nem nyugtattak meg a kormány eddig bejelentett gazdaságvédelmi intézkedései. Az irány jó, a tartalom azonban kevés. Legalábbis a mi szakmánk számára, de talán nemcsak mi vártunk ennél többet.

Mint ismeretes, az európai gépkocsigyártók és az Európában gyártási kapacitással rendelkező gyártók márciusban kivétel nélkül leálltak. A legoptimistább előrejelzések is csak április végi, május eleji újraindulást valószínűsítene, de hiteles iparági szakértők inkább az első félév végére teszik a kezdést. Gyakorlatilag szétestek a beszállítói láncok – ez nemcsak Kínát jelenti –, ezért most a legfontosabb e folyamat menedzselése. Ugyan Kínában már indulnak a gyártók, de ott megteher szállítási kapacitásgondok vannak. Az elemzések szerint a világ nagy autópiacai közül Európa a legveszélyeztetettebb, itt várható a legnagyobb keresletzuhanás is: jó esetben 10%, rossz esetben 30%. A 2019-es volumen elérését leghamarabb 2025-re, rossz esetben 2028-ra várják.

„Én a munkahelymegőrzést tartom a legfontosabb feladatnak. Éppen ezért nagyon gyorsan és okosan kellett volna, kellene lépni, mert a jó vállalatok, amelyeknek önhibájukon kívül eltűntek a bevételeik, nem sokáig tudják finanszírozni a munkatársaikat, vagy azok egy részét sem.”

A márciusi magyar értékesítési adatok – nem a forgalomba helyezés, amiről a statisztikák szólnak – 50%-os visszaesést jeleznek úgy, hogy március 23-tól gyakorlatilag már nincsenek megrendelések! Ennek alapján könnyen tervezhetjük az április-május hónapokat, jó esetben 0% eladási volumennel. Ez egyébként 150 milliárd Ft árbevétel kiesést jelent havonta a márkakereskedőknek és persze az államnak.

Innen szép nyerni, mondhatnánk, valójában azt szeretnénk, hogy újabb tömeges elbocsátások és csődök nélkül tudjuk átvészelni ezeket a nehéz hónapokat. Éppen ezért nagy érdeklődéssel vártam a kormányzati gazdaságmentő csomagot. A megjelent intézkedési tervek látván, nem lettem okosabb. Én a munkahelymegőrzést tartom a legfontosabb feladatnak. Éppen ezért nagyon gyorsan és okosan kellett volna, kellene lépni, mert a jó vállalatok, amelyeknek önhibájukon kívül eltűntek a bevételeik, nem sokáig tud-

Gablini Gábor, a Gablini Cégcsoport vezérigazgatója, a Gépjármű Márkakereskedők Országos Szövetségének elnöke, az MGYOSZ alelnöke

ják finanszírozni a munkatársaikat, vagy azok egy részét sem. Ma még nem tudom, mit jelent pontosan az a kitétel, hogy ez „a bértámogatás egy speciális magyar formája lesz”. Nekem megfelelne a Németországban, Ausztriában, vagy a Csehországban bevezetett gyakorlat is. A lényeg, hogy mindez nagyon gyorsan és valódi segítség formájában valósuljon meg! Ha nincs munka, nincs bevétel, a kilábalás meg messze van, akkor érdemi – és ezen van a hangsúly – könnyítések nélkül kevés vállalat képes a munkaerő megtartására. Pedig ez lényegi kérdés. A bércsökkentés, az állásidő megoldást jelenthet ideiglenesen, de jó lenne, ha szektorsemlegesen adna a kormány nagyon

gyorsan, egyszerűen és valódi támogatást. Meggyőződésem, hogy olcsóbb a munkahelyeket megtartani, akár alacsonyabb fizetésekkel, mint a munkanélkülieket finanszírozni, munkahelyeket újra felépíteni. A támogatást célzottan, a munkaadókon keresztül kell a dolgozókhöz eljuttat-

ni, így erősítve az adott vállalat munkaerő-megtartó erejét. És amit még fontosnak tartanék: válság idején felértékelődik a pontos, releváns információ. A kormánynak célszerű lenne megfontolni és befogadni a szakmai érdekképviselőktől kapott információkat. Mi ismerjük a reálgazdasági

folyamatokat, naponta, közvetlenül szembesülünk a piaccal, a gondokkal, ezért pontosan tudjuk, mi működik, mi a hasznos a jövő érdekében, s mi nem. Egy ilyen közvetlen információs láncsal talán gyorsíthatók lennének a döntési folyamatok is. Az idő pénz. Most nagyon sok pénz!

Gál Pál Zoltán: Az igazi segítség az lenne, ha a munkahelyvédelem jegyében a munkáltatók állásidő támogatást kapnának a kormánytól

A turisztikai ágazat a legelsőként érezte meg a koronavírus-járvány kártékony hatását. Senki üzleti modelljében nem szerepelt ilyen változat, ezért az ágazatot felkészületlenül érte, sokkolta a hirtelen bekövetkező zuhanás. Az ágazat minimális tartalékkal rendelkezik, ezért világszerte kormányzati támogatásért lobbizott, általában eredményesen. Magyarországon is hasonló a helyzet: a nullára zuhanó bevételeknek adminisztratív okai is voltak, a kormány által elrendelt tömeges rendezvények tilalma, és a határzár miatt eltűnt a kereslet, bezártak az éttermek- és a szállodák.

A nagy kérdés az, hogy meddig tart ez az állapot? És hogyan vészeli át ezt a biztosan több hónapig tartó munka nélküli periódust? És mi legyen a dolgozókkal?

Nem tudjuk. Ausztira, Olaszország, Franciaország, Franciaország kormányai – mindhárom országban 10 százalék fölött van az idegenforgalom aránya a GDP-ben, akárcsak nálunk – azonnal munkaerő-megtartó támogatást adott az érintett vállalatoknak. Az így folyósított bérpótlék mértéke különböző, de célja mindenütt ugyanaz volt: segítettek a cégeknek megtartani a munkaerőt, mert ez még mindig olcsóbb megoldás, mint munkanélküliséget finanszírozni, később munkahelyteremtő beruházásokat támogatni.

„Az igazi segítség az lenne, ha a munkahelyvédelem jegyében a munkáltatók állásidő támogatást kapnának a kormánytól. Egy-két hónapot az érintett cégek úgy ahogy még finanszírozni tudnak, de mivel nem tudni meddig tart ez a válság, egy idő után nem tehetnek mást, minthogy elbocsátják a munkaerő egy részét.”

Jó volt azt olvasni a magyar kormány gazdaságvédelmi csomagjának második részében, hogy a turizmus a kiemelten támogatott ágazatok között van nálunk is. Csak azt nem tudjuk, ez pontosan mit jelent. A kieső bér 70%-os támogatás nagyon nehezen értelmezhető, az idegenforgalom területén talán nem is lesz alkalmazható. A szállodaiparban a nagy fejlesztések lezajlottak az elmúlt években, most nagy, és minőségi kapacitás áll rendelkezésre, de nincs kinek szolgáltatni. Jól jön az ágazatnak is a kamat- és járulékkedvezmény, de mi másfajta támogatást tartanánk hasznosnak. Az igazi segítség az lenne, ha a munkahelyvédelem jegyében a munkáltatók állásidő-támogatást kapnának a kormánytól. Egy-két hónapot az érintett

cégek úgy ahogy még finanszírozni tudnak, de mivel nem tudni meddig tart ez a válság, egy idő után nem tehetnek mást, minthogy elbocsátják a munkaerő egy részét. A járulék-elengedés ugyan olcsóbbá teszi a nettó bért, de a cégek a bért sem tudják fizetni, tehát a támogatás így nem lehet hatásos.

Sok utazási iroda, étterem, szálloda abban bízik, hogy talán nyáron új-

Gál Pál Zoltán, a JET Travel tulajdonos ügyvezetője, a VIMOSZ (az MGYOSZ tagszervezete) elnöke

raindulhat az élet, s akkor újra lesznek vendégek, ám egyes elemzések azt jelzik, a válság tovább tarthat. Különösen az idegenforgalomban. Ha megszűnének a korlátozások, akkor is kérdéses, mennyien tudnának nyáron utazni. A cégek egy része már most kiadja a szabadságot, hogy amikor újra lehet dolgozni, akkor teljes csapattal munkához lehessen látni. Tehát ha szabadabbá válik is az utazás, szabadidő már korlátozottan lesz. Jó dolog, hogy Széchenyi pihenőkártya felhasználásának időtartamát meghosszabbította a kormány, de attól tartunk, az emberek ezzel a lehetőséggel nem tudnak majd élni.

Ha valamikor, hát most igaz az a mondat: kétszer ad, ki gyorsan ad. A szakmánkban ez most különösen igaz. Ha azonnal kapnánk állásidő-támogatást, azzal sok ezer munkahely maradna meg az idegenforgalomban, tehát nem lenne szükség a munkahely-teremtés finanszírozására.

Házi Zoltán: A korlátozó intézkedések gazdasági következménye erőteljesebben a II. negyedévtől jelentkezik

A WHO által meghirdetett nemzetközi szükséghelyzetre való tekintettel, valamint a koronavírus megjelenésére a szomszédos országokban és hazánkban, a nagybani piacon már 2020. február közepén megelőző intézkedéseket vezettünk be munkavállalóink és a piacon részt vevő ügyfeleink érdekében. A veszélyhelyzet kihirdetése óta hatályos kormányrendeletekhez, valamint a helyzet súlyosságához igazodva ezeket folyamatosan szigorítottuk. Most e válság gazdasági következményeit számszerűsítjük, illetve meghatározzuk a szükséges teendőket.

A korlátozó intézkedések gazdasági következménye erőteljesebben várhatóan a II. negyedévtől fog jelentkezni. A visszaesés mértékét a napi belépésszámok esetében átlagosan 25 %-osra becsüljük, a tervhez képest áprilistól július végéig tartó időszakban várhatóan 95 millió forinttal lesz kevesebb a belépési díjából származó bevételünk.

Távolabb még nem tekintünk, mert a járvány lezajlására pontos előrejelzések nincsenek, bár egyes szakértők jú-

lius közepére teszik annak csúcspontját.

A bérleti díjak fizetésével kapcsolatos problémát először az év elején kiadott legnagyobb egységünk bérlője jelezte, aki nem a piac profiljába tartozó szakmai befektető, mivel nagyrendezvényekhez biztosítja a színpadtechnikát, a hang- és a fénytechnológiát. A rendezvények teljes megszűnésével tevékenységük ellehetetlenült, így részükre április és május hónapokra bérleti díj moratóriumot biztosítottunk.

A bérleti díjak mérséklését kéri egy ügyvédi iroda is: 44 bérlő megbízásából a bérleti díjak 50 %-os csökkentésére tett javaslatot, arra hivatkozva, hogy a járvány miatti veszélyhelyzet súlyos gazdasági nehézséget okoz nekik, forgalmuk jelentősen visszaesett, így nem tudják költségeiket fedezni. Amennyiben az 50 % kedvezményt minden raktárhelyiséget bérlőnek megadnánk áprilistól júniusig, akkor 143 millió forint bevételkiesésünk keletkezne. Ugyanakkor tény, hogy a vendéglátást a bevezetett korlátozó intézkedések valóban súlyosan érin-

Házi Zoltán, a Budapesti Nagybani Piac Zrt. vezérigazgatója, az MGYOSZ alelnöke

tik, ezért részükre indokolt a bérleti díjkezdvezmény adása. A zöldség-gyümölcs termékeket forgalmazó bérlőknél vevőstruktúrájuk determinálja a visszaesés mértékét. Úgy gondoljuk, hogy meg kell várni az április havi forgalmakat, és majd ez alapján dönteni, milyen nagyságú bérleti díjmérséklést célszerű alkalmazni.

Koji László: A járvány gazdasági hatása még felmérhetetlen, de az látszik, nem kezelhető csak vállalati, ágazati szinten

Bonyolult helyzet alakult ki az építőiparban. A koronavírussal még úgy, ahogy sikeresen felvették az itteni cégek a harcot, hiszen márciusban nem jeleztek megbetegedést, áprilisban azonban változott a kép: több kisebb csoportot, brigádot küldtek karanténba, vagy ők önkéntesen választották ezt a megoldást. Az egészségügyi kockázatok csökkentésének, a folyamatos munkavégzés érdekében bevezetett intézkedéseknek azonban jelentős költségkihatása van. Ennél azonban még jelentősebb e járvány gazdasági hatása, ami ugyan még felmérhetet-

len, de az látszik, nem kezelhető csak vállalati, ágazati szinten.

Egyre több generálkivitelező jelzi, az ország különböző részeiből, hogy növekszik azon mikro- és kisvállalkozások száma, amelyek felfüggesztik az alvállalkozói munkájukat. Ezt elsődlegesen a fertőzésmentes utaztatási problémákkal, anyagbeszerzési nehézségekkel, finanszírozási gondokkal indokolják. Sok új projekt előkészítése lelassult, vagy le is állt. Ez mind az állami, önkormányzati, mind a magán megrendeléseknél előfordult. A már-

Koji László, az ÉVOSZ elnöke, az MGYOSZ alelnöke

ciusban megkötött új szerződések volumene a szokásos/várt volumennek mintegy 65%-át érthette el. Az ágazat megrendelési állománya a jelentős kormányzati/önkormányzati megrendelések nélkül zuhanásszerűen csökkenhet. Éppen ezért fontos lenne, hogy az ITM/kormányzat javaslataiban szereplő „előrehozott” beruházási csomagot, közlekedési, infrastrukturális és szállodai építési/rekonstrukciós feladatokat minél előbb meghirdessék, és a közbeszerzéseket kiírják.

Rohamosan romlik a vállalkozások likviditási helyzete. A mikro- és kisvállalkozások a munkájukat nem tudják előfinanszírozni, szaporodik az un. anyagmentes vállalkozás, a bérmunka ebben a körben. Ezzel egyidejűleg az a tapasztalat, hogy elsődlegesen az állami és önkormányzati megrendelésekre végzett munkáknál sokasodik a befogadott számlák határidőn túli kifizetése. Mivel az építőipar kiemelt ágazat a gazdaságban, az ÉVOSZ azt javasolja, hogy e körben vezessék be a gyorsított számlakifizetést. Másrészt a finanszírozási, likviditási helyzet javítása érdekében továbbra is javasoljuk, hogy az állami, önkormányzati valamint a támogatásban részesült megrendelők részére végzett munkáknál a jelenlegi 25%-ról 50%-ra emelkedjen a kifizethető előleg mértéke.

A külföldi munkaerő – leginkább ukrán és szerb – jellemzően hazautazott. Ezekkel a relációkkal a határ menti, 30 km mélységű munkába történő átjárás nem működik. Pontosított külgazdasági, kormányközi megállapodásokra lenne szükség. Ezen munkavállalók

visszajövelele ugyanis így bizonytalan. Ezzel ellentétes folyamat is lezajlott az ágazatban: a Nyugat-Európából hazatért szakmunkások és mérnökök az önkéntes, két hetes karantén lejártát követően, egyre nagyobb mértékben vállalnak itthon munkát, számuk több százra tehető.

Ezzel párhuzamosan az ágazatban is megjelentek a munkaerő-elbocsátások. A mikro- és kisvállalkozói körnek általában rövidebb átfutási idejű munkája van, amit befejezve nehezen tudnak újabb szerződéseket kötni a magánmegrendelői, lakossági körben. Ezért kénytelenek elküldeni dolgozóikat. Egyelőre, más építési vállalkozásoknál a szakmai végzettséggel rendelkező szakmunkások munkát találnak, de bizonytalanok látják a jövőt. A vállalkozásoknál nemcsak az egészségügyi védőfelszerelések emelik a költségeket, de az importnál előre nem látott mértékben megnövekedtek a kiadások a Ft/Euro árfolyam alakulásából adódóan. Az építőanyag kereskedők az árfolyam-változásokat és a „szokásos” év eleji „automatikus” áremeléseiket érvényesítik az építőipari cégek vásárlásai során. Az árfolyam jelentős változásából adódó plusz költségek azonban már nem férnek bele a szerződésben korábban vállalt árakba. Az állami, önkormányzati (közösségi) megrendeléseknél

„A járványhelyzet miatt az építkezéseknél tömegesen várható határidős csúszások, ezért több ez év végéig átadásra tervezett létesítmény befejezése 2021-re fog áthúzódní”

és a támogatott magánmegrendeléseknél ezért ismételtten azt javasoljuk, hogy a 2020.március 31. előtt megkötött támogatási és vállalkozási szerződéseknél az import termékek költségének elszámolása számlával igazoltan, a beszerzés időpontjában fennálló árfolyamon történhessen.

Az építési vállalkozók is fontosnak tartják,

hogy meghatározott körben fennmaradjon az új építésű lakásoknál a kedvezményes, 5%-os áfa kulcs alkalmazása. A rozsdáövezetekben megvalósuló lakásépítéseknel érvényesíthető kedvezményes forgalmi adózás rendjét minél előbb meg kellene hirdetni, és bevezetni.

A járványhelyzet miatt az építkezéseknél tömegesen várható határidős csúszások, ezért több, ez év végéig átadásra tervezett létesítmény befejezése 2021-re fog áthúzódní. Mivel több esetben a létesítmények használatba adását 2020-ra tervezték, így lesznek olyan építmények, melyek a 2021. január. 1-től érvényes szigorúbb épületenergetikai előírásoknak nem felelnek meg. Ezen létesítményeknél átmeneti rendelkezésre van szükség, ami lehetővé teszi ezen épületek ez évben érvényes épületenergetikai előírásoknak megfelelő paraméterek melletti használatba adását.

Dr. Orosz Csaba: Új munkahelyek kreálása sokkal nehezebb és többe kerül, mint a jelenlegiek „altatása”, majd újraindítása

Mindenki másként csinálja – tartja egy régi sláger. Ez a mostani válságban is igaz lehet. Sok jó megoldás létezhet a rendkívüli helyzet kezelésére. Egy a lényeg: a bevezetendő intézkedések használjanak, érjenek célra. Jelen esetben az lenne a cél – legalábbis én így gondolom –, hogy a koronavírus okozta válságot minél több vállalkozás túlélje, hogy amikor normalizálódik a helyzet, ismét teljes erővel dolgozhasson mindenki.

Mi kell a túléléshez? Például piac. És

ennél a pontnál rögtön elakadhatunk. Magyarország a világ egyik leginkább külgazdaság-orientált országa, azaz döntéseink hatását erősen befolyásolják a külpiazi fejlemények. Függsünk például a nagy autógyártóktól – a magyar gyártók tulajdonosaitól –, exportlehetőségeinket nagyban befolyásolják, ők mikor, hogyan döntenek. De importban is ki vagyunk téve a külföldi gyártóknak, árainkat ráadásul az erőteljes árfolyammozgás is jelentősen meghatározza. Az erőteljes keleti nyi-

Dr. Orosz Csaba, a Horoszcoop Kft. tulajdonos ügyvezetője, az MGYOSZ alelnöke

tás a minőségbe visz bizonytalanságot, mert ott általában mások az előírások, más a technológia, sokszor más a szabvány is. Válságban felnagyítódnak a különbségek, a kiszolgáltatottság mértéke.

Mindezt csak azért említem, mert egy ekkora külpiazi kitétséggel rendelkező országban nehéz jól meghatározni a válságkezelés hatékony eszközeit. De azért vannak kapaszkodók. Például az, hogy kinek akar segíteni a kormány. Lehetnek szociális indítékai – erről én most nem beszélnék –, és gazdaságmentő cél-

jai. Ez utóbbi érint bennünket, kis- és középvállalkozókat. Egyetértek a miniszterelnök azon megállapításával, hogy nem osztogatnak ingyen pénzt, nem adnak segílyt. De mi számít ingyen pénznek? A kkv-k jó része nem éli túl a válságot, ha nem kap kormányzati támogatást. Célzottan, például a munkaerő-megőrzésre. Most, amíg nem bocsátottuk el az embereket, amíg életben vagyunk. Utána már késő. Egy halottnak a pacemaker nem sokat ér... Nálunk nincs részmunkaidő. Vagy kell egy dolgozó, vagy nem. Ezért nem

„A kkv-k jó része nem éli túl a válságot, ha nem kap kormányzati támogatást. Célzottan, például a munkaerő-megőrzésre. Most, amíg nem bocsátottuk el az embereket, amíg életben vagyunk. Utána már késő. Egy halottnak a pacemaker nem sokat ér...”

mondjuk, legalább 6-9 hónapig foglalkoztatja, akkor ezért bónuszt kaphat a vállalat. Mindenki jól jár, s nem kell munkahelyeket teremteni. Új munkahelyek kreálása sokkal nehezebb és többbe kerül, mint a jelenlegi helyek megőrzése. 100 ezer dolgozóval, és havi 100 ezer forinttal számolva, ez egy hónapban 10 milliárd forint. 200 ezer dolgozónál 20 milliárd. Megérnek ennyit a vállalkozások? Szerintem igen. A mostani válságban megszűnő munkahelyek a válság elmúltával újra működnek.

tartom életszerűnek, hogy bizonyos munkahely-támogatást rövidített munkaidőhöz kössenek. Persze, meg lehet ezt is oldani, „okosba”, ahogy majd bizonyára sokan meg is teszik, igazodva a kormányzati feltételekhez, de nem lehetne ezt egyszerűbbé tenni? Például úgy, hogy a kkv-k által elbocsátandó munkaerő bérét 6-9 hónapra az állam átvállalja. A kkv viszont azt vállalja, hogy a 6-9 hónap lejárta után visszaveszi a dolgozót. S ha

Közben fel lehet készülni a válság utáni korra, amely biztosan nem lesz olyan, mint a régi. Hiszem, hogy felértékelődnek a környezeti szempontok, a klímavédelem. A pazarló fogyasztói társadalom nem fenntartható. A rövid élettartamra tervezet tartós fogyasztási cikkek újra tartóssá, javíthatóvá kell tenni. A gyorsan „eldobható” cikkek gyártása nem a fejlett országok érdeke, hanem például az ázsiai gyártóké, ahol ez munkahelyet teremt. A környezet kímélése ott még nem szempont. Ha viszont a fejlett országok – és Magyarországot is ide sorolom – ráállnak a tartós cikkek javítására, az a kkv-knek egy új pályát, túlélési esélyt teremt. Egyelőre erre nincs igény, így a megfelelő technológiák sem fejlődtek ki. Példát vehetnénk az egészségügyről. Mivel az emberi élet meghosszabbodott, ott új eszközöket fejlesztettek ki az idősebbek gyógyítására. Ugyanez kellene a szolgáltatásban is. A meghosszabbodott élettartamú fogyasztási termékeket javítani kell, így kímélve a környezetet, és talán az emberek pénztárcáját is.

Mindenki másként csinálja. Ez nem baj. De gyorsan kell csinálni. Transzparensen, célirányosan, úgy, hogy azzal a vállalatok megmentését és ezzel a munkahelyek megőrzését szolgálják. Ez nemcsak a vállalatok érdeke, ez kell a magyar gazdaság normalizálódásához is.

Vértes András: Az Economist címlapja szerint e járvány kezelés komor választás az élet, a halál, és a gazdaság között

Nehéz megérteni azt, amit most a magyar kormány csinál. Bár ígéri, de még mindig, lassan 3 hete(!) nem áll elő egy robusztus, világos, átlátható, hatékony és végrehajtható programmal. A magyar GDP tavaly kb. 47.000 milliárd Ft volt. Ennek legalább a 7-10%-át, 3.500-5.000 milliárd Ft-ot kellett volna már eddig nagyon széles és hatékonyan, egyszerű, átlátható technikával „bedobni” a kiesett-kieső jövedelmek pótlása céljából. Külön a cégeknek és külön a munkavállalóknak. Ezek egyike sincs még, majd május elseje után. A Beszerzési Menedzser Index (BMI) eddigi legalacsonyabb értéke 2008

decemberében volt, 33,1; most ennél is nagyobbat zuhant: 29,6! A GKI fogyasztói indexe soha nem látott módon 49,8%-kal esett, ezen belül a gazdasági helyzet megítélése 65%-kal, az inflációs várakozás 66,7%-kal, a munkanélküliség veszélye 68,4%-kal romlott.

A cégek megsegítésével kapcsolatos elgondolások teli vannak ésszerűtlen elemekkel.

Mi értelme van az 50%-os korlátnak a munkahely-megőrzési támogatásnál? A képzési kötelezettség vicces, akárcsak a 2 hetes elbírálás (3 nap alatt kellene). A home office miért van ki-

Vértes András, a GKI Gazdaságkutató Zrt. elnöke, az MGYOSZ alelnöke

zárva a támogatásból (például otthon van a gyerek és az egyik szülő segít) vagy ha az érintett home office-ból

dolgozik, de kevesebbet? Miért kell az eredeti szerződéses bért megtartani, miért nem lehet közös megállapodás? Az állományi létszám megtartása eleve lehetetlen, mert sok cégnél már megtörtént a csökkentés. Minek kell a munkavállalónak a munkahelyen lenni, amikor nem dolgozik? Ez mind azt bizonyítja: nem mazsoláznunk kell, hogy te kapsz, te meg nem, hanem a jól bevált „Kurzarbeit“-t kell működtetni.

A hivatalos statisztikák szerint az álláskeresők száma 30.000-rel nőtt, a korábban 70.000 üres álláshelyből már kevés áll üresen, s naponta hivatalosan 4.000-en (valójában sokkal többen!) vesztik el az állásukat. Ehhez tegyük hozzá az osztrákoktól és a németektől kényszerből hazajött tízezreket, a hazai fekete munkásokat, s akkor már komoly, 250 ezer fő körüli, 5%-os munkanélküliség van, s ez gyorsan tovább növekszik!

A hitelmoratórium helyes lépés (1500-3000 milliárd Ft), de a kereskedelmi bankok „bánják”, nem az állam. Ugyanez igaz az MNB mostani és jövőbeli csomagjára is. Itt derül ki, hogy a „hatalmas” költségvetési mentőcsomag igencsak picike, valójában a GDP 2%-a. Miért? Itt üt vissza, az elmúlt időszak túloptimista gazdaságpolitikája. A túlfűtöttség miatt nincs elég költségvetési tartalék, s az EU-források siettetett felhasználása miatt nincs elegendő EU-s forrás sem. Viszont az EU megenged bármekkora költségvetési deficitet!

Két lehetőség biztosan van. Az egyik: komolyan megnézni, hogy az EU-s (vagy nem EU-s) beruházások között van-e halasztható, halasztandó, vagy akár törölhető projekt (például a Budapest-Belgrád vasútvonal). A másik lehetőség: hitelfelvétel az EU-

tól, esetleg a nemzetközi piacokon.

Persze, ez nem egyszerű. A Moody's már a rendeleti kormányzás időkorlát nélküli bevezetésére felkapta a fejét (számos EU- és nem EU-oroszálással, illetve EP-képviselővel együtt). Semjén Zsolt(!) mégis egy salátatörvényt nyújtott be, amelyben fontos egészségügyi lépések mellett néhány „érdekes” ügy szerepel: eltörölné a főváros által hozott városligeti változtatási tilalmat, budai ingatlanokat adnának ingyen Schmidt Mária alapítványának, a színházak 5 fős felügyelő bizottságába 3 főt a minisztérium delegál, eltörölné a nemváltoztatás jogát, tíz évre titkosítják a Budapest-Belgrád vasútvonal építésének részleteit, az egyházi szociális intézmények ingyen megkapják az általuk használt ingatlanokat. Az MNB egyik alapítványa pedig éppen most 41 bevásárló központot vásárol Európában. MOST?

Most a kormányok világszerte azt keresik, hogyan tudják az összeomlást elkerülni a saját országukban, s lehetőleg a legkisebb áldozatok árán. Ez a gazdaságban azt igényli, hogy lehetőleg minél több cég és minél több munkavállaló élje túl a krízist. A cégeknek és a munkavállalóknak (rajtuk keresztül a családoknak) PÉNZT KELL ADNI, minél előbb és addig, ameddig ez az egészségügyi vész helyzet fennáll. Ha nem teszünk, akkor durva recesszió lesz és a hitelminősítők is leminősítenek! A GKI szerint idén a legkedvezőbb esetben a magyar GDP 3%-kal csökken, a rosszabb fogatókönyv szerint viszont 7%-kal zuhan. De lehet rosszabb is!

Az Economist címlapja azt sugallja, ez a válság komor választás az élet, a halál és a gazdaság között.

Horváth Miklós: Dupla válság korába lépünk, ez egyrészt fogyasztói, másrészt pénzügyi válság

Horváth Miklós, a Ventura Zrt. vezérigazgatója, a Magyar Külgazdasági Szövetség (az MGYOSZ tagszervezete) elnöke

A mi generációink számára még ismeretlen világba indultunk el. Ebben a világban egymás után két nehéz időszakot kell megélnünk. Először át kell vészeljünk mintegy 4-5 hónapos, de esetleg visszatérő egészségügyi járványt, majd egy kb. 2 éves gazdasági recessziót is.

A koronavírus okozta első pánikon már túl vagyunk, az egészségügy a kormányzati intézkedések eredményeképpen most úgy látszik, hogy felkészült az esetleges rohamra, így most több szó esik majd végre a gazdasági következményekről is. Hogy a kormányzati csomagok mire elegendőek, nem tudom, mert hétről hétre változik a helyzet és nő a kormányzatra nehezedő nyomás. Ezért nem erről beszélnék, hanem arról, mi jön a járvány után.

Az már most látszik, hogy – bár erről nincs hiteles információ – a vállalkozások közül most sokan áldozatul estek a hirtelen és kényszerű leállásoknak. A mikro-vállalkozások – nemcsak nálunk, az egész világon

így van – két-háromhetes készpénztartalékkal rendelkeznek általában, tehát gyors állami segítség nélkül esélyük sem volt a túlélésre.

De a nagyobb cégek is bajba kerülhetnek, ha nem tudják rövid időn belül újraindítani a termelést. Egyre több autógyárról hallani – így például a Renaultról, a Daimlerrel és az Audiról –, hogy ismét el akarja indítani a termelést. Minden védőfelszerelést beígértek a dolgozóknak, annak érdekében, hogy az ijedt emberek vállalják a munkába állás kockázatát. Ők biztosan tudnak számolni és tudják, hogy miért is kérik ezt.

Ha a termelés lassan, akadozva el is indul, ezzel azonban rövid távon nem oldódik meg a helyzet, nem rendeződik vissza a világ a járvány előtti állapotokra. Dupla válság korába lépünk. Egyrészt egy pénzügyi, másrészt egy nehezen modellezhető fogyasztói válság előtt állunk. A járvány miatt sokan elvesztették munkahelyüket, és felélték, vagy felélik tartalékiakat. Nem

akarnak, vagy nem tudnak újra olyan szinten fogyasztani, mint a válság előtt. Vagyis a kereslet sok vállalat piacán megcsappan. Tehát hiába indul újra a termelés, ha nem lesz, aki vásárolja például az új háztartási gépeket, laptopokat és autókat. Először is az ellátási láncokban szorult készleten kellene túladni. Sok korábbi rendelést mondának le. Ha viszont eltűnnek a vevők, akkor a bankok is óvatosabban kezdenek majd hitelezni. A vállalatoknál újra megjelenik a pénzhiány és sokan lesznek, akik a már korábban felvett hiteleket nem tudják törleszteni. Moratóriumot nem lehet korlátok nélkül nyújtani, ez nem olyan, mint a kilakoltatás. Tudom, vannak olyan szerencsések – ilyen egy Wizair, vagy például a Daimler –, akik már bejelentették: könnyedén átvészelik saját forrásból a válságot, kibekkelik, amíg újra lesz vevő. A vállalatok többsége azonban nem ebbe a csoportba tartozik.

Mindeközben a válságoktól függetlenül van itt még egy feltartóztathatlannak látszó folyamat, ami a termelők életét amúgy is megnehezíti.

Az elmúlt években megjelentek az ún. platform cégek és ezeknek térhódítása felgyorsul – ide tartozik az Amazon, vagy az Ali baba –, ezek mindent tudnak a vevőikről, miközben a hagyományos brandek kezéből kicsúszik a piac ismerete, a piaci adatok, a vevői profilok egyre inkább platformok rendszereibe kerülnek át. Ez a helycsere persze, a válság nélkül is végbemegy, itt most annyiban érdekes, hogy e jelenség felerősödése tovább ront a helyzeten.

A magyar kormányzati magatartáson azt látom, hogy próbál az üzleti szektor, tehát a gazdasági érdekek, és az egészségügyi feladatok között egyensúlyozni. Ez azzal a veszéllyel is járhat, hogy egyik terület igényeinek sem tudnak majd megfelelni. Egyelőre talán azzal kalkulálnak, hogy a „mi görbénk” lapos is, meg nem is túl hosszú. Abban igazuk van, hogy nem mindegy, milyen erőben lesz az ország költségvetése és eladósodottsága a válság utáni korszakban. Talán ezért fogják erősen a költségvetési hiányt, miközben most elengedhetnék, az Európai Unió sem tenne ezért szemrehányást.

**„Ha a termelés
lassan, akadozva
el is indul, ezzel
azonban rövid
távon nem oldó-
dik meg a helyzet,
nem rendeződik
vissza a világ a
járvány előtti álla-
potokra”**

És Magyarországon ott van még a látványosan gyengülő forint is.... Ennek nincs köze a COVID-hoz, de a válság utáni korszakban mégis lehet jelentősége a gyenge árfolyamnak.

Sokan mondják, hogy a következő években sok termék gyártását visszahozzák Európába. Az ellátási lánc mostani akadozása rámutatott arra, hogy nem lehet mindent a kontinensen kívülre kiszervezni, csak azért, mert ott olcsó a munkaerő. A válság miatt eltűnő munkahelyek miatt ismét lesz elég munkaerő Európában is. A munkabér is kisebb lesz, mint a járvány előtt. S ha erre még „ráerősít” a gyenge nemzeti valuta, akkor Magyaror-

szág sok befektetést, munkahelyteremtő beruházást megnyerhet, mert az olcsó munkaerőnkkel lehet, hogy mi adjuk a legvonzóbb ajánlatot. Persze, ne tévesszük szem elől, lesz Európában versenytárs bőven. Ugyanakkor mi a magasabb hozzáadott értékű tevékenységeket is szeretnénk bővíteni. Helyesen. Majd meglátjuk, melyik válik valóra.

Hogy ez pusztán spekuláció-e, és más megfontolások mozgatják a kormányt, amikor csak módjával „önti” a pénzt a gazdaságba meg az egészségügybe? Lehet. Nem tudom, mi van a visszafogott intézkedések mögött. Azt se tudom, mennyi idő alatt, hogyan jut el a pénz a támogatásra ítélt cégeknek. Minden héten 10 tíz milliárdokkal nő ez a szám. Ez egy időjáték.

Számomra az is rejtély, hogy a hol van az a csatorna, ami többszázezer ember és vállalkozás számára gyorsan pénzt tud juttatni. Amerikában is gond van ezzel, de hogy egy hazai példát hozzak: nálunk például a nagycsaládosoknak adott autóvásárlási kedvezmény átutalásához, kb. 10.000 esetre vonatkozóan, egy év volt szükséges.

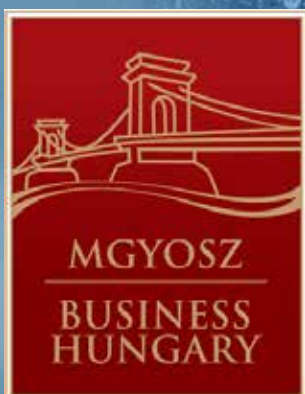
Pedig ez lényeges kérdés, hiszen a túl lassú végrehajtás növelheti az üzleti áldozatok számát. Pontos információk hiányában jutottam arra az okfejtésre: a magyar kormány fél szemmel talán már a járvány után újra rendeződő világra figyel, s ott akar már most jó pozíciót szerezni.

Ez helyén való is lenne, ha mindeközben sikerül majd a mintegy húsz százalék körülire ugró munkanélküliséget gyorsan lecsökkenteni. Tehát ez egy időjáték.

Covid-19: Az MGYOSZ javaslatai a gazdasági válság kezelésére

A Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége hangsúlyozza, hogy a jelenlegi, súlyos válsághelyzet megköveteli az egész társadalom széleskörű és fegyelmezett összefogását.

Mind az államnak, mind a munkáltatóknak és a munkavállalóknak arra kell törekednie, hogy a járvány megfékezése mellett biztosítsuk a lakosság ellátását és a vállalkozások életben maradását. Ilyenkor minden javaslat és minden intézkedés az egyének, a munkavállalók és a munkaadók, azaz valamennyi gazdasági szereplő érdekét kiegyensúlyozottan kell szolgálnia, és ezt az MGYOSZ maximálisan igyekszik figyelembe venni.

Fontosnak tartjuk, hogy a kormányzati intézkedések az igazságosság és a méltányosság, a normativitás és a szociális érzékenység megfelelő elegyét alkossák, tudván azt, hogy ezek egymással ellentétes elvárásokat jelentenek. Átláthatóan meg kell különböztetni az állampolgárok (akár mint munkavállalók), a vállalkozások, mint jogi személyek és a munkahelyek, mint a jövőbeni piaci igények kielégítésére alkalmas potenciálok megsegítésének módozatait és az ezt szolgáló forrásokat.

1. Egyetértünk a kormányzat a napokban a leginkább válság sújtotta ágazati szereplők támogatására meghozott rugalmas és gyors döntéseivel. Ugyanakkor további gyors intézkedéseket várunk, melyek közül néhány már adja magát, mivel számos más ágazat, mely szintén teljesen ellehetetlenült, kimaradt a törvény felsorolásából és ez a sor sajnos napról napra bővíülhet.
2. A kialakult helyzetben egyik legfontosabb teendőnek tekintjük a foglalkoztatás lehetséges mértékű fenntartását, a munkahelyek minél nagyobb számban való megtartását, azaz a vállalkozások életben maradásának segítését. Ehhez elengedhetetlen bizonyos további munkaügyi szabályok időleges módosítása, segítve ezzel a károk enyhítése és a jövőbeni újrakezdéshez szükséges kapacitások megőrzése érdekében szükséges, rugalmas munkaadói intézkedések megtételét, helyi egyeztetések nélkül is, átmeneti jelleggel lehetővé kell tenni:

- a munkaköri leírástól való eltérést;
 - az otthoni munkavégzés esetén a munkáltatói kártérítési felelősség felfüggesztését;
 - a csoportos létszámcsökkentési szabályok felfüggesztését;
 - a szabadságkiadás 15 napos közlési határidejének felfüggesztését;
 - a következő évekre vonatkozó fizetett szabadságok egy részének kiadását és ezek elszámolásának szabályozását;
 - a túlmunka, a pihenőidő, az ügyelet, a készenlét és a munkaidő beosztás szabályainak enyhítését.
 - A vállalkozások és a munkavállalók terheinek csökkentése érdekében általános járulék-elengedés szükséges azon munkavállalók esetében, akik a munkavégzési kötelezettség alól mentesülnek, de munkaviszonyban maradnak és bért kapnak.
3. Javasoljuk, hogy az állam és az önkormányzatok, mint megrendelők legyenek nyitottak az esetenként szükségesé váló szerződésmódosításra, elsősorban a teljesítési határidők esetében. Ugyanezen megrendelői kör szenteljen nagyobb figyelmet a vállalkozások felé fennálló tartozásaik és a támogatások kifizetésének időbeli pénzügyi teljesítésére. Az állam és az önkormányzati szervek átmenetileg (a szerződés vonatkozó részétől függetlenül) vállalják, hogy a kifizetéseket pl. 5 munkanapon belül teljesítik, hozzájárulva ezzel a vállalkozások likviditási helyzetének javításához.
4. Kiemelt figyelmet kell szentelni a gazdasági folyamatokban meglévő szolgáltatások működésének fenntartására, elkerülendő a „dominó effektusok” kialakulását (pl. bankrendszer; hitelbiztosítás; fuvarozás.) A gazdaság szinte valamennyi ágazatában kulcsfontossággal bírnak a logisztikai láncok. Kiemelten fontos a szállítmányozás helyzetének stabilizálása, ezen belül is:
- az uniós országokkal koordinált intézkedések a határátkeelés gyorsítására;
 - országon belüli korlátozások felfüggesztése;
 - településeken belüli korlátozások, behajtási tilalmak felfüggesztése.
5. Átmeneti szabályokkal elejét kell venni bármely gazdasági szereplő (cégmérettől, iparágtól, nemzetiségtől, tulajdonosi szerkezettől függetlenül) a helyzetből fakadó visszaélésének mind a vevők felé (pl. árazás; indokolatlan, érdekalapú nem teljesítés), mind a beszállítók felé (pl. átvétel indokolatlan megtagadása; vis maior helyzetek el nem ismerése) és ha mégis ilyen történne, szigorúan szankcionálni kell. Ugyanígy kell tenni a munkaadó-munkavállaló viszonyban történő etikátlan és/vagy jogszerűtlen lépések esetén.

Szövetségünk gyűjti és összegzi közel ötven ágazati tagszövetségének javaslatait és folyamatosan eljuttatja a kormányzathoz, a kormányzat által létrehozott akciócsoportokhoz.

Az MGYOSZ minden érintett szereplő érdekében folyamatosan figyelemmel kíséri a gazdasági válság változásait, szükség esetén újabb lépések megtételét javasolja a kormányzatnak, annak érdekében, hogy lehetőség nyíljon a kedvezőtlen hatások enyhítésére és minden lépés közelebb hozzon valamennyiünket a válság leküzdése után egy gyors újakezdéshez.

Budapest, 2020. március 23.

Covid-19: az MGYOSZ bértámogatásra vonatkozó javaslata

Az MGYOSZ aggodalommal figyeli a magyar gazdaság helyzetének alakulását, a vállalkozásoktól beérkező jelzéseket. Mindezek alapján támogatjuk a kormányzat eddigi, a leginkább érintett ágazatok helyzetének stabilizálására hozott döntéseit.

Sajnos, a válság elhúzódása és e folyamat ma még beláthatatlan időtartamát is figyelembe véve úgy látjuk, hogy elérkezett az ideje további elkerülhetetlen lépéseknek. A vírus okozta válság közvetett hatásai miatt napról napra vállalkozások sokasága kerül olyan helyzetbe, hogy a munkaellátottságuk előre megjósolhatatlan időszakra kritikus szint alá esik, vagy megszűnik.

A válságból való kilábalás hosszan elhúzódó és iparáganként különböző lesz. Az MGYOSZ a legfontosabbnak továbbra is a munkahelyek megőrzését tartja. Az erre fordított költségek hatékonyabbak, mint a munkanélküli ellátások kiadásai és megkönnyítik a válság utáni újakezdést a kiélezett nemzetközi versenyben is.

Ezért kérjük, a kormány számos európai országhoz hasonlóan hozzon sürgősséggel ágazatfüggetlen intézkedéseket.

Megfontolásra javasoljuk a rövidített munkaidő miatt kieső bérré vonatkozó, a német nyelvterületen először meghonosodott, de sok európai országban átvett, „Kurzarbeit” jellegű bértámogatást, hiszen a más országokhoz hasonló megoldások alkalmazása a nemzetközi összemérhetőséget és versenyképességet elősegíti.

Ezekkel az intézkedésekkel elejét vehetjük tömeges elbocsátásoknak és – ami még veszélyesebb – a munkahelyek végleges megszűnésének.

Az MGYOSZ aggodva figyeli azokat a sajtóértesüléseket, melyek szerint az ilyen, vagy hasonló juttatások állami tulajdonszerzéssel járnának. Ez alapvetően eltérne a nemzetközi gyakorlattól, amely az érintett munkavállalók megsegítését jelenti, és ezen keresztül tehermentesíti a vállalkozásokat és nem érinti a vállalkozások tulajdonosi szerkezetét.

Budapest, 2020. március 30

COVID-19: A GAZDASÁGHOZ KAPCSOLÓDÓ KORMÁNYDÖNTÉSEK

A kormány a koronavírus-járvány előidézte rendkívüli helyzetre való tekintettel több rendkívüli intézkedést vezetett be, melyek részben gazdaságmentő céllal indulnak, részben az egészségügyet erősítik, illetve szociális céllal születtek. Ezekből idézzük a legfontosabbakat.

Orbán Viktor miniszterelnök bejelentésének megfelelően megjelent a Járvány Ellen védekezési Alapról és a Gazdaságvédelmi Alapról szóló kormányrendelet. A védekezés költségeinek fedezetére és átlátható elszámolására a kormány összesen három alapot hoz létre, ennek megfelelően módosítja az idei költségvetést is.

Járvány Elleni Védekezési Alap: 663 milliárd forintos kezdő pénzügyi keret. Ezt nagyrészt a kormány biztosítja. Ebből az alapból fizeti a kormány az egészségügyi és egyéb védekezés eddigi és jövőbeni költségeit, például az egészségügyi eszközbeszerzéseket, egészségügyi beruházásokat, az egészségügyi szakdolgozók eleve öszre tervezett újabb béremelését és az egyszeri félmillió forintos bérkiegészítését.

Ez az alap tartalmazza a kormány által biztosított járvány elleni védekezés központi tartalékát 378 milliárd forinttal, de ez egy felülről nyitott előirányzat. Az alap tartalmazza a pártok támogatásának 50%-os átcsoportosítását 1,274 milliárd forinttal, a pénzügyi szektortól, bankoktól elvárt hozzájárulást 55 milliárd forint értékben, 47 milliárd forint összegben költségvetési átcsoportosításokat, a multinacionális láncokat terhelő kiskereskedelmi adót 36 milliárd forint értékben, az önkormányzatoktól a központi költségvetésbe irányított gépjárműadót 34 milliárd forint összegben, továbbá az egészségügy szakdolgozók és védőnők korábban eldöntött béremelésének fedezetét 82 milliárd forint összegben.

Gazdaságvédelmi Alap: 1345 milliárd forintos keret, amit a kormány tölt fel. Ezt az összeg fedezi a magyar gazdaság védelmének és újraindításának költségeit, vagyis a gazdaságvédelmi akcióterv végrehajtását. Az Alap nagy részét (923 milliárd forintot) kormányzati megtakarításokból és a minisztériumoktól való elvonásból, átcsoportosításokból állítja elő a kormány, másrészt a nemzeti Foglalkoztatási Alap bevételeiből (423 milliárd forint).

Európai Unióból Érkező Járvány Elleni Támogatások Alapja. Ha érkezik uniós támogatás a járvány elleni védekezésre, akkor az az összeg itt külön látható lesz. Jelenleg nulla forinto szerepel ebben az alapban.

Az kormány gazdaságvédelmi akcióterve három szakaszból áll, s tervek szerint a GDP 18-20 százalékának megfelelő összeget csoportosít át. Módosul az idei költségvetés is: 1 százalékról idén 2,7%-ra emelik a költségvetési hiányt.

A 3 szakasz a következő:

Március 23-án bejelentett kormányintézkedések

1. csomag:

1. A kilakoltatásokat és vagyontárgy-lefoglalásokat felfüggesztik a kormány által kihirdetett veszélyhelyzet idejére.
2. Az adótartozásokat a hatóságok nem hajtják be, amíg tart a veszélyhelyzet.
3. Mintegy 81 400 kisvállalkozásnak adnak mentességet a KATA (kisadózó vállalkozók tételes adója) fizetése alól június 30-

ig. Korábban a taxisoknak járt hasonló kedvezmény. A kedvezményezett tevékenységi köröket rendeletben részletezték.

4. A március 20. előtt keletkezett KATA-adósságokra mentesség jár a kormány által kihirdetett veszélyhelyzet idejére.

5. A magyar médiaszolgáltatók adómentességet kapnak a kiemelt reklámbevételek miatt.

6. A veszélyhelyzet alatt lejáró gyesre és gyedre vonatkozó jogosultság megmarad.

Április 6-án bejelentett intézkedések:

2. csomag:

1. Munkahelymegőrzés: a rövidített munkavégzés esetén kétszer állnak arra, hogy átvállalják a munkaadóktól a bérköltségek egy részét. Ez „a bértámogatás egy speciális magyar formája lesz”. (A hírek szerint ez azt jelentheti, hogy csak az a vállalat lehet jogosult, ahol a rendelkezésszerű legalább 15 százalékkal csökkent, de maximum 50 százalékkal.)

2. Munkahelyteremtés: beruházásokat támogatnak 450 milliárd forint értékben

3. Kiemelt ágazatok támogatása. Olyan ágazatokat támogatnak, amelyeket újra kell indítani: turizmus, egészségipar, építőipar, mezőgazdaság, élelmiszeripar, építőipar, közlekedés, logisztika, film- és kreatívipar.

4. Vállalatok finanszírozása: kamat- és garanciatámogatott hiteleket biztosítanak magyar vállalkozásoknak több mint 2000 milliárd forint értékben.

5. Család- és nyugdíjas védelem: négy részletben visszaépítik a 13. havi nyugdíjat. 2021. februárban a januári nyugdíjon felül a nyugdíjasok egy heti nyugdíjat fognak kapni. Ez történik majd 2022-ben, 2023-ban és 2024-ben is.

3. csomag: még ismeretlen

Április 7-én bejelentett részletek:

Palkovics László innovációs és technológiai miniszter a felelős a kormány gazdaságmentő csomagjának végrehajtásáért. Ő ismertetett néhány részletet.

- 3 hónapra, 70 százalékban, az „igazságos plafonig” átvállalja az állam a munkavállalók bérét, de csak ha „nem otthon vannak a munkavállalók” és rövidített munkaidőben dolgoznak.

- nem akarnak kívülről segítséget kérni, olyan megoldásokban gondolkodnak, amelyek „nem növelik Magyarország kitettségét”;

- 3 százalék alatt kívánják tartani az államháztartás hiányát, a szükséges pénzt átcsoportosításokkal tervezik megoldani;

- a mérnöki, kutatás-fejlesztési munkakörben dolgozók a következő 3 hónapban 40 százalékos bértámogatást kapnak, ami nincs részmunkaidőhöz kötve;

- vállalkozói portál indul, ahol a vállalkozók kérdéseket tehetnek fel, intézhetik az ügyeiket;

- elhalasztják a beszámolókat, és a hozzá kapcsolódó éves bevallásokat szeptember 30-ig;

- az EKR-rendszerben biztosíték alóli mentességet vezetnek

be, és biztosítják az automatikus visszafizetés lehetőségét is;

- felgyorsítják az áfa-visszaigényléseket, a normál adózóknak 75 napról 30 napra, a megbízható adózóknak 30 napról 20 napra;

- speciális fizetési könnyítéseket vezetnek be, ilyen a részletfizetés, fizetési halasztás, adómérséklési lehetőséget teremtenek az eljárások és nyomtatványok egyszerűsítésével;

- bevezetik, hogy az adózói minősítések (kockázatos és megbízható adózó) terén ne érje joghátrány az adózókat a veszélyhelyzet idején az esetleges mulasztások miatt;

- a betegszabadságról szóló dokumentumokat elektronikus formában is be lehet nyújtani a munkavállalóknak;

- egy sor egyszerű pályázati konstrukciót vezetnek be „azoknak a vállalatoknak, amelyek amellett, hogy megtartják a munkavállalóikat, ebben az időszakban is investálni szeretnének”, illetve át akarnak térni olyan környezetkímélő megoldásokra, amelyek például a fogyasztásukat csökkentik, több százmilliárd forintot szán erre az állam;

- azonnali, a vállalati leállásra reagáló képzéseket indít a kormány, amely a vállalatoknál éppen nem szükséges munkavállalókat továbbképezi vagy átképezi;

- azonnali online képzéseket, például „informatikusképzést” indítanak el a feleslegessé vált munkaerő számára;

- a képzéseknél a tandíj 95 százalékát a költségvetésből fogják állni;

- 2020. július 1-től 2 százalékkal csökkentik a szociális hozzájárulási adót;

- a fizetés nélküli szabadságra küldött dolgozóknak is jár a társadalombiztosítás, a „munkavállaló befizetheti utána az ekhót”;

- nyelvvizsga nélkül is kiadnak 75 ezer emiatt beragadt diplomát;

- az év végéig felfüggesztik az idegenforgalmi adót, felújítási támogatást adnak a vendéglátóipari cégeknek, összesen 600 milliárd forinttal támogatják a turizmust;

- június 30-ig 4 százalékra csökken a Szép-kártya szociális hozzájárulási adója, és emelik a keretösszegeket is;

- kkv-eknek és a nagyvállalatoknak is elérhető, hitelgaranciás tőkeprogramokat hoznak létre a likviditás biztosítására;

2000 milliárd forint értékben lesznek hitelek, 500 milliárd forint értékben lesz állami garancia.

- 2021 februárjában egyheti plusznyugdíjat kapnak a nyugdíjasok.

A www.nav.gov.hu oldalon a rendkívüli helyzetre való tekintettel új rovatot indítottak, amely minden fontos információt tartalmaz a veszélyhelyzettel kapcsolatos adóügyi kérdésekről.

Vállalkozói protál: <https://vali.ifka.hu/>

Április 10.

Mostantól a munkáltatók kétéves munkaidőkeretet is elrendelhetnek, akár egyoldalúan is, ehhez nem kell a kollektív szerződéseket módosítani - ez derül ki egy olyan kiegészítésből, ami április 10-én jelent meg a Magyar Közlönyben és aminek a szükségességét a Gazdaságvédelmi Akciótervvel magyarázza a kormány. (Index)

Rendkívüli bejelentések az MNB-től

Szimmetrikus lett a kamatfolyosó. Az overnight fedezett hitel és az egyhetes fedezett hitel kamatszintjét 0,90 százalékról 1,85 százalékra emelte az MNB, ezzel ismét szimmetrikus a kamatfolyosó.

Újraindul az NHP. Ezermilliárd forintos keretösszeggel újraindítják a Növekedési Hitelprogramot, és változnak a Növekedési Kötvényprogram paraméterei is. Az új NHP programmal 1 500 milliárd forintnyi olcsó és stabil forrást biztosítanak a kkv szektor hitelezésére, ugyanakkor a többlet pénzmennyiséget sterilizálják, így a programok hatása monetáris politikai szempontból semleges.

Indul az eszközvásárlási program! A másodlagos piacon állampapírok és jelzáloglevelek vásárlásába kezd a jegybank, ez lényegében QE program, melynek részleteit a következő napokban tehetik közzé. Nagy Márton alelnök elmondta, hogy a hozamgörbe ellaposítása a cél, miközben az NHP és NKP programokkal lazítani is tudnak.

MINDENKI MÁSKÉNT CSINÁLJA

Kormányzati válaszok a Covid-19 világjárványra az Európai Unióban és az USA-ban

A világjárvány gazdasági következményeinek enyhítésére az Európai Unió és az USA eltérő gazdaságfilozófiai aspektusból készítette el kormányzati terveit és intézkedéseit. Az EU-tagállamok közül 6 ország intézkedéseit ismertetjük.

Az **Egyesült Államok** is nyújtott kedvezményes, a monetáris politika által jól megtámogatott hitelvonalakokat a kereskedelmi bankrendszer, ezen keresztül a vállalkozások számára, azonban nem kívánta feladni a munkaerő-piac rugalmasságát. A kevésbé reflektorfényben levő monetáris politika példátlan bejelentésre szánta el magát: a FED jelezte, hogy az általa szükségesnek látott pénzmennyiséget megteremti, és nem állít ennek felső korlátot.

A munkahely-megtartó intézkedések hiányában a friss munkanélküliek száma 2 hét alatt mintegy 9,8 millió fővel nőtt. Erre nem bonyolult munkaidő-rezsim, hanem a háztartások fizetőképességének megőrzésére tett, szövetségi szinten hozott jövedelemplótlás biztosítása volt a válasz, amely heti 600 USD-t biztosít a munkanélküliek számára, egyelőre 4 hónapon keresztül. A munkáltatók az elbocsátásról és munkaerő felvételről saját belátásuk szerint döntenek, és döntésüket semmilyen kormányzati paraméter nem befolyásolja. A heti 600 USD nem kevés – az intézkedés számottevő kereslet-megőrzésnek és szociális intézkedésnek egyaránt tekinthető. Nagy lépés a járványügyi ellátás kiterjesztése az egészségügyi biztosítással nem rendelkező polgárokra, akik az USA-ban nagy számban vannak jelen, a becslések szerint mintegy 30-40 millió fő, és a kórházaknak kevés esélye lenne arra, hogy ráfordításait megkapják.

Európában ezzel szemben a több országban bevezetett rövidített munkaidő intézménye arra a feltételezésre épül, hogy járványügyi szempontból is szabályozott körülmények között, a munkavállalók többsége számára kevesebb, de akár értelmes feladat is kijelölhető. És ezen érdemes a vállalatvezetésnek elgondolkoznia, például a megelőző karbantartások, vagy felújítások időbeli előrehozásával, vagy akár a jelenlegi helyzetben kurrens termékekre történő átállással.

Az európai megközelítés vitathatatlán előnye, hogy a munkavállalók egy része nem esik ki a szokásos munkaritmusból, szociológiai környezetéből, és növekedhet munkahelye/munkáltatója iránt érzett elkötelezettsége. Optimista forgatókönyv esetén pedig – a járvány a közelgő nyári melegben lényegesen

gyengül, ha nem is szűnik meg – a vállalkozások újraindítása egyszerűbb feladat. Az unió tagállamainak gyakorlata lehet mértékadó a hazai vállalkozások szempontjából, ezért egy kiválasztott csoport gyakorlatát dolgoztuk fel részletesebben. A tagállamok kiválasztásánál tekintettel voltunk azok EU-n belüli gazdasági súlyára, valamint a magyar gazdaság szempontjából azok jelentőségére. Szempont volt a hasonló fejlettségi szint is, a rendszerváltó országok egy csoportja ezért került vizsgálat alá, hiszen a valódi zsinórmértéket ők jelenthetik.

Ennek alapján Németország, Franciaország, Ausztria, valamint Lengyelország, Szlovákia és Románia 2020. március végéig meghozott intézkedéseit összegezzük.

Ausztria Adózás

- A 2020. évi vállalati jövedelemadó előleget (TÁNYA) nem kell megfizetni, ha az adóalany hitelesen igazolja, hogy a járvány által súlyosan „érintett”.

- Minden adónemre kiterjedően halasztást és részletfizetést lehet az adóhatóságnál kezdeményezni. Erős vélelemnek kell fennállnia, hogy a fizetési problémákat valóban a Covid19 járvány okozta. Az adóhivatali válasz idejéig nincs fizetési kötelezettség és adó-végrehajtás sem indítható.

Az a logika, hogy kérelemre, indoklással, a vállalati és személyi jövedelem adóterhek akár zéróra csökkenthetőek, illetve halaszthatóak, mindez azonban egyedi, adóhivatali mérlegelés eredménye.

Foglalkoztatás fenntartása

A munkaviszonyok megtartása érdekében több országban alkalmazott eszköz a rövidített munkaidőre adott támogatás. Ausztriában a munkaidő akár 90%-ig csökkenthető. A foglalkoztatás költségeihez, meghatározott átalány-számítás alapján, a Munkaügyi Hivatal hozzájárul. Ez a rezsim 3 hónapig tartható fenn, annak további 3 hónappal történő meghosszabbításához a szociális partnerek egyetértése szükséges.

Gazdaságélénkítés

- Ágazatspecifikus támogatások

Elsősorban a turizmushoz kapcsolódó területeken, a légiközlekedésben – ha az árbevétel 15%-nál nagyobbat esik, akkor maximum 500 ezer EUR hitel adható a rövidített munkaidő költségvetésből nem

támogatott bérhányadának finanszírozására, a kiadások összesen maximum 80%-a erejéig. Egyelőre az alap nagysága 100 millió EUR.

- Állami garancia a kkv-szektorban, amely vállalkozásonként maximum 10 millió EUR hitelfelvételt tesz lehetővé, 80%-os részarányú állami garanciavállalás mellett.

Összességében az osztrák Krízis Alap 38 milliárd EUR. Felhasználása összefügg a fenti intézkedésekkel is, az összes tervezett költségvetési hatást jelenti. Főbb keretösszegei:

- 9 milliárd EUR állami garancia és kezesség a hitelfelvetelek mögé

- 15 milliárd EUR rendkívüli támogatás, elsősorban bérköltség-átvállalás és adóelengedés formájában

- 10 milliárd EUR adóhalasztás formájában

Az osztrák rendszer keveri az ágazati és a normatív megközelítést, bár az utóbbi feltétlenül erősebb. A kormányzat – a nyilvánvalóan erősen érintett idegenforgalom kivételével – nem akarja kitalálni az erősen érintett gazdasági szereplőket. A szabályozás döntő eljárási mozzanata az adóhivatal felé történő bejelentés, illetve az adóhivatal határozata. Ez az intézményekbe vetett közbizalom magas szintjére utal.

Németország Adózás

- Adóhalasztás vagy az adófizetés, adóelőleg-fizetés csökkentése a személyi jövedelemadó és a társasági nyereségadó területén – nem szükséges – indoklás mellett – a 2019. évi bázist figyelembe venni

- Egyes ágazatok speciális adóterheinek igénybevételhez történő arányosítása (pl. repülés- környezetterhelési díj)

- TB-hozzájárulások megfizetésének kérelemre történő halasztása

- Az eljárás beadványra indul és adóhivatali döntés szükséges az adók halasztásához vagy mérsékléséhez. Késedelmi pótlék vagy kamat az adóhivatal részéről nem számítható fel.

Munkaviszonyok fenntartásának támogatása

Jogszabály állapítja meg a rövidített munkaidőt alkalmazó és kedvezményekre jogosító vállalkozások körét. Fő szabály, hogy a munkáltató a munkavállalók legalább egyharmadánál 10%-ot meghaladó időkeretben alkalmazzon munkaidő rövidít-

KITEKINTŐ

tést. További feltétel, hogy ez legyen oksági összefüggésben a Covid-19 járvánnyal. Ezek a vállalkozások 2020. 12.31-ig a TB hozzájárulások visszatérítésére és állami bérkiegészítésre is jogosultak.

Hitelnyújtás vállalati méretnagysághoz igazítva

- gazdaságstabilizációs alap 400+100 milliárd EUR

- ebből 400 Mrd EUR a vállalatok tőkepiaci megjelenésének támogatása, azaz jellemzően a kibocsátott kötvények lejegyzése, vagy garancia biztosítása (ebben a Bundesbank is szerepet vállalt)

- 100 Mrd EUR a pótlólagosan kibocsátott, vagy a már kibocsátott részvényállomány, vagy ezzel összefüggő jogok vásárlására, beleértve a kizárólag osztalékot, de szavazati jogot nem biztosító elsőbbségi részvényeket is

- Hitelvonalak a kkv-szektor számára – maximum 90%-os finanszírozási részaránnyal – az állami fejlesztési bankon (KIW) keresztül

- A kisvállalkozások számára hitelgarancia maximum 2,5 millió EUR összeghatárig

- Az 5 évnél fiatalabb start-upok számára 2 Mrd eurós program az állami fejlesztési bankon keresztül

A tömeges felszámolási eljárások elkerülése érdekében a fizetéseketelenséggel járó csőd- vagy felszámolási eljárás bejelentési kötelezettségének felfüggesztése.

Az intézkedések fókuszja a nagyvállalati kör és a kkv-szektor likviditásának biztosí-

tása, a munkahelyek megtartása – igaz, rövidebb munkaidő keretben. Ez már a 2000-es években bevált, a vállalkozások számára nem ismeretlen gyakorlat. A német gazdaságirányítás a zászlóshajó nagyvállalatok stabilizálásán keresztül kívánja megőrizni a gazdaság teljesítőképességét, mert a kkv-szektor számottevő része beszállítói szerepben működik. A stabilizációs alap 500 Mrd eurós összege önmagában a német GDP 12-13%-a! Az adóhivatal iránti közbizalom itt is magas, a munka dandárja, a jogosultság megállapítása adóhivatali határozat.

Franciaország

A francia intézkedéssorozat bürokratikusabb, és általában rövidebb időtávra érvényes, különösen az adózásban. Mivel az intézkedések nagyon sokrétűek és szélesek, ezért más összegzési metódust alkalmazunk.

• Vállalkozások

- 300 milliárd euró bankgarancia-keret a vállalkozások számára. A vállalkozások a 2019. évi árbevétel 3 hónapra jutó átlagos összegéig vehetik igénybe a garanciát, azt az év végéig igényelhetik. A kölcsön minimum 1 éves törlesztési moratóriumot kell, hogy tartalmazzon.

A garancia hányad a vállalati méretnagysághoz igazodik, 5 milliárd EUR éves árbevétel felett 70%, 1,5 milliárd EUR alatt 90%.

- 1 milliárd EUR összegű alap a mikro vállalkozások és önfoglalkoztatók számára. Az alap forrásaihoz azok férhetnek hozzá,

akik bevételük több mint 70%-át elvesztették. Ők havi 1500 EUR jövedelem-kiegészítésre jogosultak.

- A kisvállalkozások számára a bérleti díj és közmű költségek fizetési kötelezettségének indokolt esetben történő felfüggesztése.

Foglalkoztatás megőrzésének elősegítése

- A fő szabály szerint a munkáltatónál bevezetett rövidített munkarend, vagy a munkaviszony más lényeges feltételeinek felfüggesztése időtartamára a munkabér 70%-át – minimálbér esetén 100%-át – köteles kifizetni a munkáltató a munkavállaló részére, amelyet a kormányzat a járványügyi helyzetre tekintettel teljes egészében megtérít a vállalatok számára.

- A munkáltató egyoldalú joga a rövidített munkarend bevezetésére, illetve annak megváltoztatására

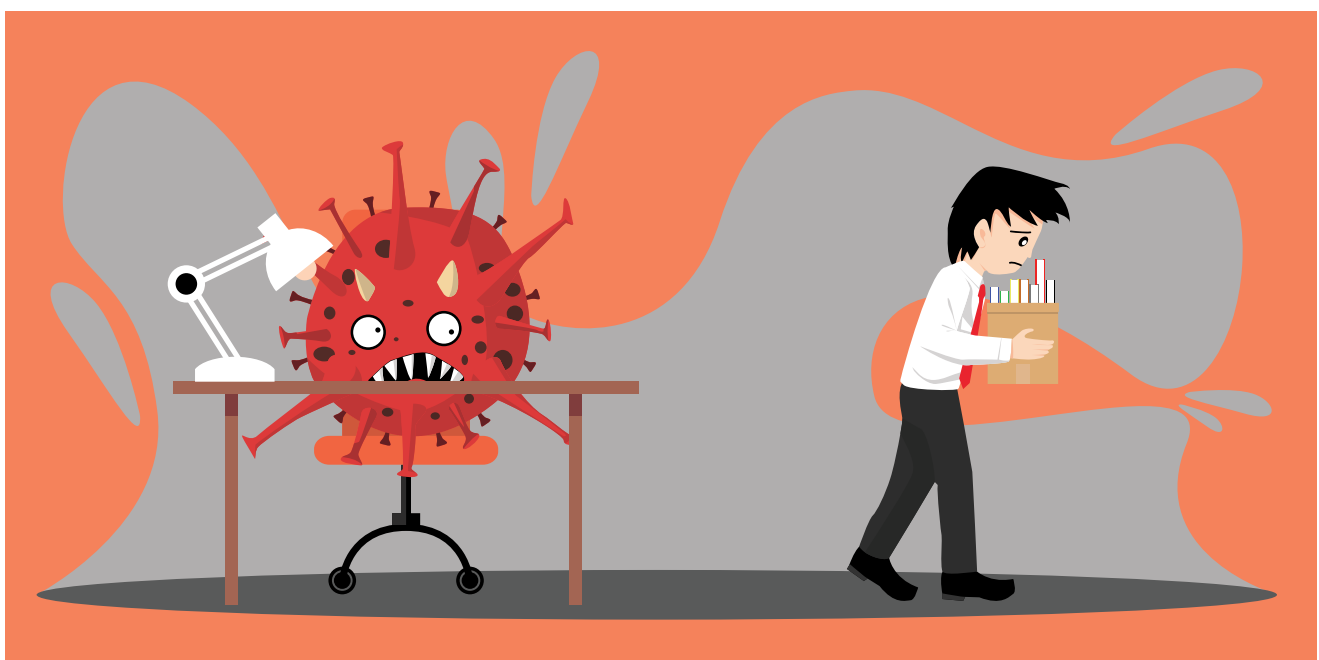
- A közszolgálati jogviszonyokban a napi munkaidő meghosszabbításának lehetősége 10-ről 12 órára

- A vevő-szállító kapcsolatok moderációja, azaz a késedelmes teljesítés vagy fizetés szankciójának mellőzése, amely a jogviták eredményén keresztül érintheti a foglalkoztatást.

Háztartások és személyek segítése

- A munkanélküliségi járulék időtartamának meghosszabbítása

- Az egészségügyi és egyéb társadalombiztosítási jogok igénybevételének biztosí-

tása

- Járandóság biztosítása a betegség első napjától

- május 31-ig kilakoltatási tilalom

A francia rendszer viszonylag bonyolult és sok területre kiterjed. Viszont normatív, nem az ágazati logika mentén halad. A vállalati helyzet objektív, mégis egyszerű számszerűsítésén keresztül szabályoz. Pedig a legtöbb beutazóval rendelkező ország.

A francia csomag méretes, összességében a GDP 22-23%-a. A részletszabályok azt mutatják, hogy az intézmények a német gyakorlatnál szűkebb körben mérlegelhetnek.

Lengyelország

Lengyelország a március végén még nem részletezte teljes körűen a bejelentett intézkedéseket.

A kormányzat eddig a GDP 9-10%-át elérő – a lengyel GDP 2019 végén 505 milliárd EUR volt, a csomag jelenlegi árfolyamokon 46-47 milliárd EUR – intézkedéseket hozott, nevezetesen:

- 30 milliárd PLN (1 EUR - 4,5 PLN) közberuházás, a digitalizáció, az oktatás modernizációja, a környezetvédelmi beruházások területén
- 7,5 Mrd PLN egészségügyi beruházás
- Pénzügyi Stabilitási Program néven addicionális hitelvonalak és állami garanciák biztosítása a vállalkozások számára, ez a tétel eléri a csomag 70%-át, megközelítőleg 150 milliárd PLN

A munkavállalókat és a munkáltatókat az alábbi intézkedések segítik ezen felül:

- a társadalombiztosítási adók/járulékok

halasztott, részletekben történő megfizetése

- azoknál a munkáltatóknál, ahol lényegesen csökkent az árbevétel, ott a bérköltség 40%-át az állam átvállalja, feltéve, ha a munkáltató legalább megfizeti a munkavállalónak a lengyel átlagbér 40%-át

- a munkájukat, vagy bevételeiket számottevően elvesztő önfoglalkoztatók, valamint a megbízási szerződéssel dolgozók esetén az állam a minimálbér 80%-át folyósítja számukra.

A lengyel kormányzat egyelőre nem élt a „rövidített munkaidőben foglalkoztató vállalkozás” jogintézményének bevezetésével. Inkább a likviditás megteremtésében, illetve az állami bérköltség-átvállalás attraktivitásában bízik. Kulcskérdés „az árbevétel számottevő visszaesésének” konkrét szabályozása.

Szlovákia

- Az adózásban elsősorban a bevallási – egyben a befizetési és visszaigénylési határidők – június 30-ig történő halasztása történt meg

- Az olyan munkáltatók bérköltségének 80%-át megtéríti az állam, akik kormányzati intézkedések miatt kényszerűen zártak be

- A kényszerűen otthon maradó munkavállalók – gyermekek felügyelete, vagy karantén miatt – a bérük 55%-ra jogosultak az állami társadalombiztosításból

- havi 500 millió EUR bankgarancia a vállalkozások számára

- bizonyos feltételek mellett a vállalkozások halaszthatják a havi TB fizetési kötelezettségüket

- A kkv-szektor a Fejlesztési Bankon

vagy az Eximbankon keresztül vehet fel kamatmentes likviditási hitelt, hogy a rendkívüli állapot végéig.

A szlovák intézkedések más részletszabályokban is szociálisan érzékenyek (a gyermeküket egyedül nevelő szülőkre vonatkozó szabályok), és nagy hangsúlyt fektetnek a kkv-szektorra. Speciális ágazati szabályok nincsenek. Egyelőre példa nélküli, hogy a kereskedelmi banki hitelek mögé biztosítékként adott garanciavállalás havi részletekben áll rendelkezésre. Ez a kezdeti időszakban elégtelennek bizonyulhat.

Románia

Adóintézkedések

- A vészhelyzet kihirdetését (március 21) követően esedékes adókra nincs késedelmi pótlék vagy késedelmi kamat felszámítás

- Adózással összefüggő végrehajtási cselekmények elindítása a veszélyhelyzet alatt nem kezdeményezhető

- a március 31-én esedékes helyi adók (telek, épület, gépjármű) határideje június 30, akik teljes egészében befizetik, 10%-os adókedvezményt kapnak(!)

- A társasági nyereségadó-előleget kivételesen a várható 2020-as nyereség alapján, és nem a 2019. év bázisán lehet kalkulálni.

Foglalkoztatással kapcsolatos intézkedések,

- Azokban a vállalkozásokban, amelyek részlegesen vagy teljesen leállították, vagy csökkentették tevékenységüket a C-19 járvány következtében, a munkálta-

tó technikai munkanélküliségre küldheti a leállással érintett munkavállalókat. Ebben az esetben a közpénzalapok a munkavállalók bérének 75%-át kifizetik (!) Egy munkavállaló csak egy foglalkoztatási jogviszony alapján lehet technikai munkanélküli. A gyermekfelügyeletet ellátni köteles szülő fizetett szabadnapokra jogosult.

- Amennyiben a munkáltató a heti munkaidő csökkentését és ezzel összefüggésben bércsökkentést tart indokoltnak (4 napra 5 napról), akkor erről előzetesen konzultálnia kell a szakszervezetekkel.

Bár nem világos milyen módon kötelesek igazolni az oksági összefüggést a részleges leállás mértéke és a C-19 járvány között, az intézkedés nagyvonalúnak és normatívnak tűnik. A nyugati kormányoktól eltérően nem vacakol a rövidített munkaidőre sima vállalatvezetésre delegált átgondolásának ösztönzésével. Persze, a dilemma a munkanapok csökkentése, vagy az átmenetileg elküldött technikai munkanélküliség munkáltatói alkalmazása között Romániában is fennáll.

A román intézkedések, legalábbis eddig, nem a vállalatok likviditását, hanem a munkabérek, a jövedelmek védelmét tartja elsődlegesnek, amely pozitívan visszahat a belföldre értékesítő vállalkozások árbevételére. Hitelprogramokról, állami kezességvállalásról egyelőre nincs intézkedés.

Összességében a gazdagabb és kevésbé tehető EU-tagállamok között a legnagyobb különbség a munkáltató által elrendelhető rövidített munkarend, illetve a hitelvonalak és a hitelekhez kapcsolódó állami garanciák (amelyek jellemzően egy állami tulajdonban levő bankon keresztül történnek) nagyságrendjében érhető tetten. A román kormány a vészhelyzet idejére egy új intézményt, a technikai munkanélküliséget vezette be, amelyhez jelentős arány, 75%-os, jövedelem-megőrzést társít. A szociális érzékenység és szolidaritás mindenütt, bár vegyes szabályozással, markánsan megjelenik.

A németek és osztrákok adókönyvitése általában a keret-szabályok mellett az egyedi helyzetekhez igazodik, amelyet a vállalkozás kérelmére az adóhivatal bírál el. A lengyel és osztrák szabályozásban megjelenik a kríziságazat fogalma is. Közép-Kelet-Európában az adóhivatalok objektivitásában a döntéshozók, úgy tűnik, kevésbé bíznak.

A német kormány döbbenetes összeget állított a zászlóshajó cégek likviditásának biztosítására, de szinte minden ország kiemelten kezeli a cégek tömeges csődközeli helyzetének elkerülését. Jellemzően éves kibocsátásuk 8-12%-át biztosítják erre a célra, minimális kamattal, marginális garanciadíj és éven túli futamidő mellett. A pótlólagos hitel-felvételeknél a bankok az állami garanciával nem biztosított kölcsönrész – általában a kihelyezés 10-20%-a – kockázatát viselik.

Az intézkedések, különösen a háztartásokat érintő kibővített pénzügyi szociális ellátások időhorizontja, tipikusan 3-6 hónap. Reménykedjünk, hogy a kiforrott terápia megjelenése, vagy a nyári meleg, vagy más egyéb vírusgyengítő tényezők igazolják az időtartam jelenlegi becsülésének helyességét.

Kelemen Gábor

Európai Bizottság: ideiglenes keret a COVID-19 járvánnyal kapcsolatos támogatásokhoz

Az Európai Bizottság ideiglenes keretet fogadott el, amely lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy rugalmasan segíthessék a gazdaságot a COVID-19-járvánnyal összefüggésben. A hatályos állami támogatási szabályok keretében a tagállamok által használható számos egyéb támogatási intézkedéssel együtt az ideiglenes keret lehetővé teszi hogy továbbra is elegendő likviditás álljon bármely típusú vállalkozás rendelkezésére, és a COVID-19-járvány alatt és azt követően fennmaradjon a gazdasági tevékenység folytonossága.

A COVID-19-járvánnyal összefüggésben elismerik, hogy a teljes uniós gazdaságban komoly zavar áll fenn. Ennek megszűntetése érdekében az ideiglenes keret a támogatás öt típusáról rendelkezik:

1. Közvetlen támogatások, szelektív adókedvezmények és előlegfizetések: A tagállamok olyan programokat hozhatnak létre, amelyek keretében vállalkozásonként legfeljebb 800 000 EUR támogatást nyújthatnak a sürgős likviditási szükségletek kielégítésére.
2. Állami hitelgaranciák a vállalkozások bankoknál felvett hiteleire: A tagállamok állami garanciák nyújtásával biztosíthatják, hogy a bankok továbbra is hiteleket nyújtsanak azoknak az ügyfeleknek, akiknek erre szükségük van.
3. A vállalkozásoknak nyújtott kedvezményes állami hitelek: A tagállamok kedvezményes kamattalbak mellett nyújthatnak hiteleket a vállalkozásoknak. Ezekkel a hitelekkel a vállalkozások az azonnali működőtőke- és beruházási szükségleteiket tudják fedezni.
4. Biztosítékok az állami támogatásokat a reálgazdaságnak közvetítő bankok számára: Egyes tagállamok a bankok közvetítésével, azok meglévő hitelezési kapacitását felhasználva kívánják támogatni a vállalkozásokat, különösen a kis- és középvállalkozásokat. A keret egyértelművé teszi, hogy a szóban forgó támogatás a bankok ügyfeleinek, és nem maguknak a bankoknak nyújtott közvetlen támogatásnak minősül, továbbá iránymutatást ad arra vonatkozóan, hogy hogyan korlátozható minimálisra a bankok közötti verseny torzulása.
5. Rövid lejáratú exporthitel-biztosítás: A keret további rugalmasságot vezet be annak bizonyításával kapcsolatban, hogy bizonyos országok tekintetében nem piacképes kockázat áll fenn, ezáltal lehetővé téve, hogy rövid távú exporthitel-biztosítást nyújtson az az állam, ahol erre szükség van.

Az ideiglenes keret elősegíti majd a gazdaság célzott támogatását, ugyanakkor korlátozza az egységes piacon belül az egyenlő versenyfeltételeket érintő negatív következményeket.

Az ideiglenes keret ezért számos biztosítékot tartalmaz. Például a vállalkozásoknak nyújtott kedvezményes hiteleket vagy garanciákat a gazdasági tevékenységük léptékéhez köti – a bérköltségük, árbevételük vagy likviditási szükségleteik alapján –, továbbá előírja, hogy az állami támogatást beruházási és működőtőke-szükségletekhez lehet felhasználni. A támogatás ezáltal segíthet a vállalkozásoknak a visszaesés átvészelésében és a fenntartható talpra állás előkészítésében.